

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks

(2021/C 304/24)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 126 lõiget 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 126 peavad liikmesriigid hoiduma valitsemissektori eelarve ülemäärasest puudujäägist.
- (2) Stabiilsuse ja kasvu pakt põhineb eesmärgil tagada riigi rahanduse usaldusvärsus, mis on vajalik hinnastabiilsuse ning töökohtade loomist soodustava tugeva kestliku majanduskasvu tagamiseks.
- (3) Järgides komisjoni soovitus, otsustas nõukogu otsusega (EL) 2020/509 ⁽¹⁾ 3. aprillil 2020 kooskõlas aluslepingu artikli 126 lõikega 6, et Rumeenial on ülemäärane eelarvepuudujääk, ja esitas soovitus korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2022. aastaks ⁽²⁾ (edaspidi „3. aprilli 2020. aasta soovitus“) vastavalt aluslepingu artikli 126 lõikele 7 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽³⁾ artiklile 3.
- (4) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 ⁽⁴⁾ artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et arvestades COVID-19 pandeemiast tingitud tõsist majanduslangust, on stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused täidetud. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga.
- (5) 15. septembril 2020 esitas Rumeenia aruande 3. aprilli 2020. aasta soovitus täitmiseks võetud meetmete kohta. Aruandes tõdeti, et 2020. aastal on riigi rahanduse olukord oluliselt halvenenud, peamiselt COVID-19 pandeemia tõttu.
- (6) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu teatise Rumeenia eelarveseisundi kohta. Arvestades COVID-19 pandeemiast tingitud erakordse ebakindluse jätkumist ning pandeemia enneolematut makromajanduslikku ja eelarvemõju, leidis komisjon, et praegu ei ole võimalik teha otsust Rumeenia suhtes algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse edasiste meetmete kohta. Eelkõige erakorraline ebakindlus, mis mõjutab ka usaldusväärse eelarvepoliitika kujundamist, ei võimaldanud komisjonil praeguses etapis aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase nõukogu soovitusel soovitus esitada. Komisjon märkis, et ta hindab Rumeenia eelarveseisundit

⁽¹⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta otsus (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias (ELT L 110, 8.4.2020, lk 58).

⁽²⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks (ELT C 116, 8.4.2020, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽⁴⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1).

2021. aasta kevadel uuesti, tuginedes 2020. aasta eelarve täitmise andmetele, 2021. aasta eelarvele ja komisjoni 2021. aasta kevadisele majandusprognnoosile, ning teeb vajaduse korral ettepaneku võtta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames uusi meetmeid, võttes arvesse stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamist ka 2021. aastal.

- (7) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Selles teatises oli komisjoni seisukoht, et otsuse tegemisel stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). 2. juunil 2021 võttis komisjon vastu teatise „Majanduspoliitika koordineerimine 2021. aastal: ületada COVID-19, toetada taastumist ja ajakohastada majandust“. Kõnealuse teatise kohaselt jätkatakse 2022. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamist ja selle kohaldamine lõpetatakse tõenäoliselt 2023. aastal.
- (8) Komisjoni võla kestlikkust käsitleva 2020. aasta uuringu uue versiooni kohaselt, milles võetakse arvesse komisjoni 2021. aasta kevadist majandusprognnoosi, ohustavad Rumeeniat keskpikas ja pikas perspektiivis suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid. Neid riske tuleb käsitleda asjakohases keskpika perioodi eelarvekavas, mida toetavad struktuurimeetmed.
- (9) Võttes arvesse COVID-19 pandeemiast tulenevat majandustegevuse suurt vähenemist ja seega vajadust sellise eelarvepoliitika järele, mis toetaks 2021. ja 2022. aastal majanduse taastumist, ei ole nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus enam asjakohane Rumeenia eelarvesuuniste alus.
- (10) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 5 viimasele lausele, kui euroalal või kogu liidus esineb tõsine majanduslangus, võib nõukogu komisjoni soovitusel alusel otsustada võtta vastu aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase muudetud soovitusel, tingimusel et keskmises perspektiivis ei ohusta see riigi rahanduse kestlikkust.
- (11) Vastavalt aluslepingu artikli 126 lõikele 7 ja määruse (EÜ) nr 1467/97 artiklile 3 on nõukogu kohustatud esitama asjaomasele liikmesriigile soovitusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks kindlaksmääratud tähtajaks. Soovitusel tuleb asjaomasele liikmesriigile kehtestada ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks vajalike tõhusate meetmete võtmiseks maksimaalselt kuue kuu pikkune tähtaeg, mida võib kärpida kolme kuuni, kui see on põhjendatud olukorra tõsidusega. Lisaks sellele peab nõukogu ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamise soovitusel nõudma, et saavutataks aastased eelarve-eesmärgid, mis soovitusel aluseks oleva prognnoosi kohaselt tagavad struktuurse eelarvepositsiooni (tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, välja arvatud ühekordsed ja muud ajutised meetmed) paranemise vähemalt 0,5 % SKPst aastas.
- (12) Rumeenia reaalne SKP vähenes 2020. aastal 3,9 %. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognnoosi kohaselt taastub SKP reaalkasv 2021. aastal 5,1 % tasemel ja on 2022. aastal 4,9 %. Vaktsiinide kasutuselevõtu edenedes ja sotsiaalse distantseerumise meetmete järkjärgulisel lõpetamisel peaks eratarbimine taastuma, ühtlasi prognoositakse ka tugeva palgakasvu püsimist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/241⁽⁵⁾ osutatud riikliku taaste- ja vastupidavuskava projektide järkjärguline käivitamine peaks andma uut hoogu investeringute kasvule. Netoeksport, st eksport miinus import, peaks prognoosiperioodil jääma negatiivseks. Seda seetõttu, et impordi peaks kiirendama eratarbimise taastumine, aga ka suurenevad investeringud. Välisnõudluse taastumine peaks eksporti toetama, kuid see jääb impordist vähem dünaamiliseks. Kasvuväljavaateid ohustavad tasakaalustatud riskid. Ühest küljest võib usaldusväärne keskpika perspektiivi eelarvestrateegia aidata hajutada muret riigi rahanduse kestlikkuse pärast, eriti kui see seotakse ambitsioonikate reformidega (sealhulgas need, mis sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas). See aitaks vähendada Rumeenia makromajanduslikku tasakaalustamatust, leevendada finantsstabiilsuse riske ja aidata kaasa kestlikule majanduskasvule, sealhulgas parandada investeerimiskliimat. Teisest küljest võib ebakindlus avaliku sektori poliitikakujunduses ning viivitused või ebatõhusus taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel usaldust vähendada.

(⁵) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (13) Rumeenia parlament võttis 2. märtsil 2021 vastu Rumeenia 2021. aasta eelarve ja keskpika perioodi eelarvestrateegia. Kõnealust eelarvestrateegiat ning taaste- ja määrusega (EL) 2021/241 loodud vastupidavusrahasust (edaspidi „rahastu“) antavat tagastamatut toetust ja laenude profiili käsitlevat teavet võeti arvesse Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammis (edaspidi „lähenemisprogramm“), mis esitati komisjonile 5. mail 2021. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema 2020. aasta 9,2 %-lt SKPst 2024. aastaks alla 3 % SKPst, seda järgmiselt: 2021. aastal on eelarvepuudujääk 8,0 % SKPst, 2022. aastal 6,2 % SKPst, 2023. aastal 4,4 % SKPst ja 2024. aastal 2,9 % SKPst. Lähenemisprogrammis sätestatud eelarvekohandus põhineb peamiselt kuludel. Kulused on kavas kärpida (protsendina SKPst) eelkõige avaliku sektori palkade (2022–2024 kärbe 1,4 protsendipunkti) ja sotsiaalsiirete (2022–2024 kärbe 0,9 protsendipunkti) osas.
- (14) Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt, mida pikendati 2024. aastani, on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal 8,0 % SKPst, 2022. aastal 7,1 % SKPst ning 2023. ja 2024. aastal 6,8 % SKPst. Prognoosis võetakse arvesse kulusid, mida rahastatakse rahastust antava tagastamatu toetuse ja laenudena, nagu märgitud lähenemisprogrammis ja Rumeenia esitatud lisateabes. Komisjoni prognoositud valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi vähenemine tuleneb peamiselt vastuseks COVID-19 pandeemiale võetud erakorraliste meetmete järkjärgulisest lõppemisest, prognoositavast majanduse taastumisest tulenevast suuremast tulust ning rahastust eeldatavasti rahastatavate investeeringute ja reformide täiendavast positiivsest mõjust. Lisaks on Rumeenia valitsus otsustanud külmutada avaliku sektori palgad 2021. ja 2022. aastal, lükata edasi 2021. aasta pensionitõusu ja suurendada pensione 2022. aastal mõõdukalt, mis parandab majandusväljavaadet võrreldes komisjoni 2020. aasta sügisese majandusprognoosiga. Kõnealuse meetmed on juba vastu võetud. Lisaks kavatakse Rumeenia valitsus võtta vastu uue pensioniseaduse, mis hoiaks pensionikulud (protsendina SKPst) üldjoontes stabiilsena. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi lähenemisprogrammist suurem eelarvepuudujääk tuleneb asjaolust, et kavandatud konsolideerimist ei toeta täielikult rakendatud või usutavalt väljakuulutatud meetmed, mistõttu ei saanud neid selles prognoosis arvesse võtta. Komisjon prognoosib, et struktuurne eelarvepuudujääk väheneb 2021. aastal 0,7 protsendipunkti ja 2022. aastal 0,5 protsendipunkti SKPst ning suureneb 2023. aastal 0,1 protsendipunkti ja 2024. aastal 0,4 protsendipunkti SKPst.
- (15) Valitsemissektori võlg moodustas 2018. aasta lõpus 34,7 % SKPst, 2019. aasta lõpus 35,3 % SKPst ja 2020. aasta lõpus 47,3 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt suureneb see 2021. aasta lõpuks 49,7 %-ni SKPst, 2022. aasta lõpuks 52,7 %-ni SKPst ja 2024. aasta lõpuks 59,5 %-ni SKPst, lähenedes seega esimest korda aluslepingus sätestatud kontrollväärtusele 60 % SKPst, kui lisaks juba rakendatud või usutavalt väljakuulutatud meetmetele ei võeta muid parandusmeetmeid.
- (16) Pärast komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi ajakohastatud võla keskpika kuni pika perioodi kestlikkuse analüüsi kinnitab, et kestlikkusega seotud riskid on keskmises perspektiivis suured. Kümneaastase alusprognoosi kohaselt suureneb valitsemissektori võla suhe SKPse jätkuvalt kogu prognoosiperioodi jooksul ning läheneb 90 %-le SKPst. Võla kestlikkust ohustab suur eelarvepuudujääk, elanike vananemisega seotud kulud ja võlapositsiooni haavatavus makromajanduslike eelarvešokkide suhtes. Pensionitõus, mille kohta võeti seadus vastu 2019. aasta suvel ja mille kohaldamine on praegu edasi lükatud 2022. aasta lõpuni, on peamine võla kestlikkusega seotud riskide allikas. Võlastruktuur, kus suure osa moodustab välisvaluutas nomineeritud võlg ja märkimisväärse osa mitteresidentide võlg, suurendab veelgi võla kestlikkusega seotud riske, kuigi Rumeenia keskpanga sekkumised järelturul on aidanud hoida valitsemissektori laenukasutuse kulutused 2020. aastal soodsal tasemel. Lisaks on riske, mis on seotud tingimuslike kohustustega, mis tulenevad COVID-19 kriisi ajal ettevõtetele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele antud riigigarantiidest (1,4 % SKPst). Prognooside kohaselt suurenevad ka brutorahastamisvajadused. Seevastu prognoositakse, et taasterahastu „NextGenerationEU“ raames tehtavatel reformidel ja investeeringutel on tulemusliku rakendamise korral järgmistel aastatel positiivne mõju SKP kasvule, toetades seega võla kestlikkust.
- (17) Määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 4 alusel peab ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldama puudujäägi kindlakstegemisele järgneval aastal, välja arvatud eriasjaolude korral. Kohandamiskava tuleks kindlaks määrata kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1467/97, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi majanduse olukorda ja eelarvepositsiooni.
- (18) Praeguse seisuga on sellised eriasjaolud Rumeenias olemas. Rumeeniale täiendava aasta andmine, mis oleks kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 4 sätestatud reegluga, nõuaks väga järsku eelarvekohandust ja vähendaks märkimisväärselt SKPd, seades seega ohtu majanduse COVID-19 pandeemia järgse taastumise.

Kohandamiskava, mille alusel tuleb ülemäärane eelarvepuudujääk kõrvaldada 2024. aastaks, mis eeldaks samuti iga-aastast märkimisväärset kohandamist, tähendaks järkjärgulisemat jõupingutust ning tagaks hea tasakaalu eelarve konsolideerimise ja majanduse taastamise toetamise vahel. Uues kohandamiskavas võetakse arvesse ka muutunud eelarveolukorda, sealhulgas 2020. aasta eelarvesuundumusi ja Rumeenia valitsuse kehtestatud uut eelarvestraategiat. Reformidel, sealhulgas sellistel, mis parandavad riigi rahanduse juhtimist, oleks oluline roll ülemäärase eelarvepuudujäägi püsiva korrigeerimise tagamisel. Neid kaalutlusi arvesse võttes ja kooskõlas komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatise esitatud eelarvepoliitiliste suunistega on põhjendatud seada ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tähtjaks 2024. aasta.

- (19) Selleks tähtjaks usaldusväärse ja kestliku kohandamiskava rakendamiseks peaks Rumeenia valitsemissektori eelarve puudujääk olema 2021. aastal 8,0 %, 2022. aastal 6,2 %, 2023. aastal 4,4 % ja 2024. aastal 2,9 % SKPst, mis oleks kooskõlas valitsuse enda eesmärkidega. See vastab komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal ⁽⁶⁾. Selline valitsemissektori esmaste netokulude kasvumäär on põhinäitaja eelarve konsolideerimise hindamisel, kui on vaja hoolikat analüüsi. Vastav struktuurse eelarvepositsiooni aastane kohandamine on 2021. aastal 0,7 % SKPst, 2022. aastal 1,8 % SKPst, 2023. aastal 1,7 % SKPst ja 2024. aastal 1,5 % SKPst.
- (20) Selleks et praegu hinnata üldise eelarvepoliitika võimalikku mõju SKP-le, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama eelarvepoliitika mõõdikuna liidu eelarvest (rahastust ja muudest liidu vahenditest) tehtavaid suuri makseid ⁽⁷⁾. Selle põhjal on liidu vahenditel Rumeenia majandusele lähiaastatel eeldatavasti märkimisväärne positiivne mõju. Konkreetsetelt annavad rahastust toetatavad investeeringud ja reformid Rumeeniale võimaluse parandada keskpikas perspektiivis oma eelarvepositsiooni, toetades samal ajal jätkuvalt majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (21) Eelarve konsolideerimise meetmed peaksid tagama ülemäärase eelarvepuudujäägi püsiva korrigeerimise, olles samal ajal suunatud riigi rahanduse kvaliteedi parandamisele ja majanduse kasvupotentsiaali tugevdamisele. Eelarvelist ja laiemat majanduslikku laadi reformid, sealhulgas pensionisüsteemi, maksuhalduse, avaliku sektori palkade ja riigiettevõtete juhtimise reformid, peaksid toetama eelarve konsolideerimist ja muutma selle kestlikuks.
- (22) Alates 2016. aastast on Rumeenia teinud süstemaatilisel ja korduvalt erandeid oma riiklikest eelarvereeglitest ja riiklikus eelarveraamistikus sätestatud keskpika perioodi eelarvestraategia vastuvõtmise ajakavast. Edaspidi toetab Rumeenia eelarve kohandamist riikliku eelarveraamistiku täielik rakendamine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. Rumeenia peaks kõrvaldama ülemäärase eelarvepuudujäägi hiljemalt 2024. aastaks.
2. Rumeenia peaks saavutama valitsemissektori eelarvepuudujäägi eesmärgi 8,0 % SKPst 2021. aastal, 6,2 % SKPst 2022. aastal, 4,4 % SKPst 2023. aastal ja 2,9 % SKPst 2024. aastal, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal. See vastab struktuurse eelarvepositsiooni järgmistele kohandustele: 2021. aastal 0,7 % SKPst, 2022. aastal 1,8 % SKPst, 2023. aastal 1,7 % SKPst ja 2024. aastal 1,5 % SKPst.
3. Rumeenia peaks täielikult rakendama juba 2021. aastaks vastu võetud meetmed. Ta peaks täpsustama ja rakendama lisameetmeid, mida on vaja ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks 2024. aastaks. Eelarve konsolideerimise meetmed peaksid tagama kestliku korrigeerimise majanduskasvu soodustaval viisil. Juhuslikke tulusid tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks.

⁽⁶⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

⁽⁷⁾ Üldist eelarvepoliitikat mõõdetakse, võrreldes esmaste kulude muutust (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed, kuid s. h rahastust antavate toetuste ja muude liidu tagastamatute toetustega rahastatavate kulude muutused) kümne aasta keskmise potentsiaalse kasvumääraga. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad hoogustada Rumeenia potentsiaalset majanduskasvu. Miinimummääriga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

4. Nõukogu kehtestab Rumeeniale tõhusate meetmete võtmise ja eesmärkide saavutamiseks määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 4a kohase konsolideerimisstrateegia esitamise tähtpäevaks 15. oktoobri 2021. Pärast seda peaks Rumeenia esitama vähemalt iga kuue kuu järel aruande käesoleva soovitusel tehtud edusammudest, kuni ülemäärane eelarvepuudujääk on kõrvaldatud. Lisaks peaks Rumeenia tagama oma riikliku eelarveraamistiku täieliku ja tõhusa rakendamise. Keskpika perioodi eelarvestrateegia edu tagamiseks on samuti oluline toetada eelarve konsolideerimist ulatuslike reformidega.

Käesolev soovitus on adresseeritud Rumeeniale.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO
